

**НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ
МІЦНОСТІ
імені Г.С. ПИСАРЕНКА**

м. Київ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту проблем міцності
імені Г.С. Писаренка НАН України
член-кореспондент НАН України

Олександр ЧИРКОВ

01 2025 р.

План заходів,

спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню)

в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України

1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України має бути постійним системним процесом, спрямованим на:

- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання виникненню булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- виявлення булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

2. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між науково-педагогічним колективом Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України і здобувачем освіти;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожного здобувача освіти;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;

- участі учасників освітньо-наукового процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України.

3. Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України є:

- створення безпечного освітнього середовища, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітньо-наукового процесу;
- визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) в Інституті;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування), як порушення прав людини;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу (цькуванню).

4. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) (далі - План).

Розроблення, затвердження та оприлюднення Плану забезпечує директор Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України в межах наданих йому повноважень щодо створення безпечного освітнього середовища в Інституті, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування). Планування відповідних заходів здійснюється за результатами моніторингу стану освітнього середовища в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України.

Заплановані заходи повинні: спрямовуватись на задоволення потреб Інституту у створенні безпечного освітньо-наукового середовища; мати вимірювані показники ефективності; залучати всіх учасників освітньо-наукового процесу.

План розробляється до початку навчального року. Протягом навчального року директор Інституту забезпечує проведення моніторингу (за потреби, але не рідше одного разу на півріччя) ефективності виконання Плану та внесення (за потреби) до нього змін. Заплановані заходи можуть відбуватись у будь-якій формі: зустрічі, бесіди, консультації, лекції, круглі столи, тренінги, тематичні заходи, конкурси, спільні перегляди та обговорення тематичних відеосюжетів,

літературних творів, матеріалів ЗМІ, особистого досвіду, запрошення гостей, у формі рольових ігор та інших організаційних формах.

5. До заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України, належать заходи щодо:

- організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (пост охорони, відеоспостереженням за місцями загального користування тощо);
- організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітньо-наукового процесу;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітньо-наукового процесу, зокрема: розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та поважати права інших;
- розуміння та сприйняття принципів рівності та недискримінації, поваги до гідності людини, толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки;
- здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом;
- відповідального ставлення до своїх громадянських прав і обов'язків, пов'язаних з участю в суспільному житті;
- здатності визначати, формулювати та аргументовано відстоювати власну позицію, поважаючи відмінні від власних думок/позиції, якщо вони не порушують прав та гідності інших осіб;
- здатності критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрунтовані рішення;
- здатності до комунікації та вміння співпрацювати для розв'язання різних суспільних проблем, зокрема шляхом волонтерської діяльності тощо;
- підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про булінг (цькування), його причини та наслідки, порядок реагування на випадки булінгу (цькування) тощо;
- створення в закладі освіти культури, що ґрунтується на нетерпимості до будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування).

Порядок подання заяв або повідомлень про випадки булінгу (цькування) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України

1. В Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування), або підозру щодо його вчинення приймає керівник закладу. Учасники освітнього процесу можуть

повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно інших учасників освітньо-наукового процесу, або про який отримали достовірну інформацію, директору Інституту. Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

2. Директор Інституту проблем міцності імені Г.С.Писаренка НАН України у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування): невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України; за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги; повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг; скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі – комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

**Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування)
в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України
та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування)**

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки булінгу (цькування) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України.

2. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в закладі освіти, є: замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка; невірноважена поведінка; агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства; уповільнене мислення, знижена здатність до навчання; відлюдкуватість, уникнення спілкування; ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися; занижена самооцінка, наявність почуття провини; поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги; демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу; схильність до пропуску навчальних занять; відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття; депресивні стани; аутоагресія (самоушкодження); суїцидальні прояви; явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо); намагання приховати травми та обставини їх отримання; скарги біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей;

вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці; наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту; наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

3. До булінгу (цькування) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні Інституту та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для проведення заходів, коридорами, вбиральнями тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньо-науковою програмою, планом роботи, та інших освітніх заходів, що організовуються за згодою директора Інституту.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме: умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру; словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи; будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток; будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів; інші правопорушення насильницького характеру.

4. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України (далі – суб'єкти реагування) є: органи місцевого самоврядування; керівники та інші працівники Інституту; територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України.

Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в Інституті діють в межах повноважень, передбачених законодавством та цим Порядком.

5. Суб'єкти реагування здійснюють заходи, спрямовані на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в Інституті згідно з Планом заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

6. Наукові та інші працівники Інституту у разі, якщо вони виявляють булінг (цькування), зобов'язані: вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу; за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги; звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України; повідомити директора Інституту гідромеханіки.

II. Склад комісії, права та обов'язки її членів

1. Склад комісії затверджується наказом директора Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України. Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

2. Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії. Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів. До складу комісії входять наукові та інші працівники Інституту. До участі в засіданні комісії за згодою залучаються сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в Інституті.

3. Головою комісії є директор Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України. Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду. Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії, його обов'язки виконує заступник голови комісії. У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря. У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

4. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

5. Член комісії має право: ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці; подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються; брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування; висловлювати окрему думку усно або письмово; вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

6. Член комісії зобов'язаний: особисто брати участь у роботі комісії; не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах

третіх осіб; виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії; брати участь у голосуванні.

III. Порядок роботи комісії

1. Метою діяльності комісії є:

- припинення випадку булінгу (цькування) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України;
- відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти, де стався випадок булінгу (цькування);
- з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин;
- оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

2. Діяльність комісії здійснюється на принципах: законності; верховенства права; поваги та дотримання прав і свобод людини; неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування); відкритості та прозорості; конфіденційності та захисту персональних даних; невідкладного реагування; комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування); нетерпимості до булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

3. До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін булінгу (цькування);
- експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу (цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;
- збір інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо);
- збір іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;
- розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належать: оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг; визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин; моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів

з усунення причин булінгу (цькування), коригування (за потреби) відповідних послуг та заходів; надання рекомендацій для наукових та інших працівників Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу.

4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

5. Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

6. Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших зацікавлених осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

7. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

8. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою згідно з додатком до цього Порядку, що оформлюється наказом директора Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України.

9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право: ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії; ставити питання по суті розгляду; подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

10. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

11. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в Інституті проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення директора.

В.о. ученого секретаря Інституту
кандидат технічних наук

Світлана ТАРАСОВСЬКА